

The Guardian TA NEA

ΟΡΧΑΝ ΠΑΜΟΥΚ

«Ο Ερντογάν χάνει.
Δεν είμαι απαισιόδοξος»

«Δεν είμαι απαισιόδοξος. Ο Ερντογάν χάνει»

Ο τούρκος νομπελίστας μιλάει για το νέο μυθιστόρημά του, την πανδημία και τον Σάλμαν Ρούσντι

Ο Ορχάν Παμούκ στο νέο του βιβλίο «Νύχτες πανούκλας» αναφέρεται στα γεγονότα της άνοιξης του 1901, στο – φανταστικό – νησί Μίνγκερ, μεταξύ Κρήτης και Κύπρου. Τότε που ξεσπά επιδημία πανούκλας και επιβάλλεται καραντίνα. Για να αναχαϊστεί η επιδημία, ο σουλτάνος Αμπντούλχαμίτ Β' στέλνει

The Guardian

TA NEA

BY LISA ALLARDICE

στον νεαρό γιατρό Νουρί το καθήκον να αναλάβει δράση. Αλλά το κακό έχει ριζώσει, η πανούκλα εξαπλώνεται ταχύτατα παρά τα αυστηρά μέτρα, δημιουργώντας επιπλέον εντάσεις ανάμεσα στους μουσουλμάνους και στους χριστιανούς κατοίκους. Κυριαρχούν ο παραλογισμός του φόβου, οι ίντριγκες και οι εθνικιστικές προκατα-

λήψεις. Αντιμέτωπος με τον κίνδυνο της ανεξέλεγκτης εξάπλωσης της επιδημίας, ο σουλτάνος υποκύπτει στις διεθνείς πιέσεις και αποφασίζει τον αποκλεισμό του νησιού.

Το νέο του βιβλίο ήταν αποτέλεσμα της πανδημίας. Σε συνέντευξή του μέσω zoom ο Παμούκ εξηγεί πως «ο πανικός της ανθρωπότητας», όπως τον αποκαλεί, ξεκίνησε τον Μάρτιο του 2020 και πως σε εκείνο το διάστημα έγραφε σταθερά, συχνά για 12 ώρες την ημέρα αν και η Κωνσταντινούπολη δεν ήταν επίσημα σε lockdown εκείνη τη στιγμή. «Εδώ και 50 χρόνια είμαι συγγραφέας, που σημαίνει 50 χρόνια lockdown. Όταν πρωτοξεκίνησα να γράφω, οι φίλοι μου είπαν «Κανείς δεν θα διαβάσει το μεσαιωνικό βιβλίο σου, ποιος νοιάζεται για την πανούκλα τώρα;». Αλλά καθώς επικράτησε η πανδημία, τον καλούσαν λέγοντάς του «είσαι τόσο τυχερός, είναι τόσο επίκαιρο». Στην πραγματικότητα, ο ίδιος ήταν πολύ φοβισμένος. Η θεία του, που έμενε δύο τετράγωνα πιο πέρα, ήταν μία από τους πρώτους που πέθανε από κορωνοϊό στην Κωνσταντινούπολη. Ο Παμούκ θα έλεγε στη νέα του σύζυγο (παντρεύτηκε

την επί χρόνια σύντροφό του Asli Akyavas τον Απρίλιο): «Γράφω ένα μυθιστόρημα και οι άνθρωποι πεθαίνουν σαν τις μύγες. Είναι τραγική ειρωνεία. Μήπως είμαι σκληρός άνθρωπος»;

Οι «Νύχτες πανούκλας» κυκλοφόρησαν στην Τουρκία τον Μάρτιο του 2021. Τον Νοέμβριο του ίδιου χρόνου ασκήθηκε δίωξη κατά του συγγραφέα με την κατηγορία της προσβολής του Κεμάλ Ατατούρκ και της τουρκικής σημαίας. Ενώ στη δίωξη που ακολούθησε κατηγορείται για υποκίνηση «μίσους και εχθρότητας». «Σε ποια σελίδα του μυθιστορήματος;» ρώτησε ο Παμούκ τον εισαγγελέα. «Φυσικά, δεν υπάρχει τέτοια σελίδα. Η έρευνα έφτασε σε αδιέξοδο», λέει. «Δεν με απάλλαξαν ούτε με κατηγορήσαν, οπότε είμαστε σε αδιέξοδο».

Ο Παμούκ αρνείται να απογοητευτεί για την παγκόσμια πολιτική κατάσταση. «Ο Μακρόν κέρδισε. Ο Τραμπ έχασε. Γιατί δεν κάνουμε μια ιστορία για αυτό»; Και αντιστέκεται στην άποψη ότι ο δεξιός λαϊκισμός και η αθλιότητα εξαπλώνονται «σαν μικρόβια» σε όλο τον κόσμο. «Δεν είμαι τόσο απαισιόδοξος. Βλέπω ότι στις δημοσκοπήσεις ο Ερντογάν πέφτει δραματικά. Γιατί να είμαι απαισιόδοξος»;

ΓΙΑ ΤΟΝ ΡΟΥΣΝΤΙ. Μια μέρα μετά από αυτή τη συνέντευξη ο Σάλμαν Ρούσντι

Ο Ορχάν Παμούκ φωτογραφισμένος στο εξοχικό του στην Πρίγκηπο. Το τελευταίο βιβλίο του «Νύχτες πανούκλας» κυκλοφορεί από τις εκδ. Πατάκη (μτφ. Στέλλα Βρεττού)

KEREM LUZEL

δέχτηκε επίθεση στη Νέα Υόρκη. Ο Ορχάν Παμούκ και ο Σάλμαν Ρούσντι έγιναν φίλοι όταν ζούσαν και οι δύο στη Νέα Υόρκη στις αρχές της δεκαετίας του 2000. Όπως και ο Ρούσντι ο οποίος χρειαζόταν προστασία λόγω της φετβά που εκδόθηκε εναντίον του το 1989, ο Παμούκ είχε σωματοφύλακες για 15 χρόνια, καθώς σε συνέντευξή του το 2005 σχολίασε τις μαζικές δολοφονίες Αρμενίων και Κούρδων το 1915. Μήπως η επίθεση στον Ρούσντι τον φοβίζει για τον εαυτό του; «Θα έλεγα πως είμαι προσεκτικός», απαντά λέγοντας ότι στην αρχή του ήταν αδύνατο να καθίσει σε καφέ ή να κάνει βόλτα στην αγαπημένη του πόλη την Κωνσταντινούπολη. Ανησυχούσε ότι τα μέτρα προστασίας θα τον απομάκρυναν από την καθημερινή ζωή που είναι η έμπνευσή του. Όμως με τα χρόνια έχει γίνει αρκετά χαλαρός με αυτή τη συνθήκη. «... Το έχω συνηθίσει. Παλιά είχα τρεις σωματοφύλακες, τώρα έχω έναν. Που σημαίνει ότι η Τουρκία βελτιώνεται», συμπληρώνει αστεειυόμενος.

Ο ίδιος βλέπει την επίθεση στον Ρού-

σντι και τον εξτρεμισμό γενικά ως αποτέλεσμα «του θυμού των ανθρώπων με χαμηλή εκπροσώπηση, των ανθρώπων που αγνοούνται, των ανθρώπων των οποίων τα πρόσωπα δεν βλέπουμε». Δουλειά του μυθιστοριογράφου, λέει, είναι να κάνει αυτούς τους ανθρώπους ορατούς και να ακούγονται. «Ενας συγγραφέας πρέπει να υπερασπιστεί τις ιδέες της ελευθερίας του λόγου και της δημοκρατίας. Στη συνέχεια, ο συγγραφέας πρέπει επίσης να ταυτιστεί με ανθρώπους που παραβιάζουν αυτές τις ιδέες, και η ταύτιση τις περισσότερες φορές μοιάζει με νομιμοποίηση. Αυτό είναι το παράδοξο του συγγραφέα».

Σε αντίθεση με τον Σάλμαν Ρούσντι, η μεγαλύτερη απειλή για αυτόν δεν προέρχεται απαραίτητα από τους μουσουλμάνους φονταμενταλιστές αλλά από τους τούρκους εθνικιστές. Αν και όπως επισημαίνει: «Αυτές οι δύο ομάδες ιδεολογικά δεν απέχουν πολύ μεταξύ τους, καθώς η Τουρκία κυβερνάται από ένα σχήμα ισλαμο-εθνικιστικού συνασπισμού».

«Παλιά είχα τρεις σωματοφύλακες, τώρα έχω έναν. Που σημαίνει ότι η Τουρκία βελτιώνεται»